

نەینیه‌کانی ئاو له قورئاندا

[کوردی - کوردی - kurdish]

سەریاز حەمید کەرکۆکی

پیداچونەوه‌ی: پشتیوان سابیر عەزیز

٢٠١١ - ١٤٣٢

IslamHouse.com

﴿ أسرار الماء في القرآن ﴾

« باللغة الكردية »

سرباز حميد كركوكي

مراجعة: بشتيوان صابر عزيز

٢٠١١ - ١٤٣٢

IslamHouse.com

نەپئەكانى ئاۋ لە قورئاندا

قورئانى پېرۇز بەشئووزىكى زانستىيانە، لە ھەموو ئەو راستىيانە دواۋە، كە بە سورى ئاۋو بارانبارىنەۋە پەيوەستىن، بەشئوۋەيەك كە لەگەل نوبتېرىن دۈزىنەۋە زانستىيەكاندايەكدەگىرئەۋە، با بەوردى لەم وئەيەۋ لەم ئايەتە پېرۇزانە رابمىنىن، كە باس لە ھەموو بەشئەك لە بەشەكانى سورى ئاۋ دەكەن:

۱- خۇر بزۈنەرى سورى ئاۋە. خۇدا دەفەرموئت:

(وَجَعَلْنَا سِرَاجًا وَهَّاجًا) [النبا: ۱۳]، (چرايەكى پېرىنگدارمان بۇ فەراھەمەنيان)، خۇرە، كە گەرمى و پرووناكى پېويست بئلاۋ دەكاتەۋە، كە بۇ بەھەلمبوۋنى ئاۋو پېكەنيانى ھەۋرەكان پېويستىن.

۲- با، دوۋەمىن بزۈنەرى سورى ئاۋە. خۇاى گەۋرە دەفەرموئت:

(وَأَرْسَلْنَا الرِّيَّاحَ لَوَافِحَ فَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَاسْقَيْنَاكُمُوهُ وَمَا أَنْتُمْ لَهُ بِخَازِنِينَ) [الحجر: ۲۲].

۱- واتە: ۋە بامان ناردوۋە (بەھۋى) پېتېنران (بۇ دارو درەخت و پروۋەك) ئىنجا لە ئاسمانەۋە بارانمان باراندوۋە ۋە ئىۋەمان پى تېراۋ كردوۋە لە كاتېكدا ئىۋە نەتان دەتوانى ئەو (ئاۋە) خەزىن بىكەن.

۲- ئەو ئاۋە، كە لە ھەۋرەكانەۋە دادەبارئت بۇ سەدان سأل لە ناۋ زەۋىدا دەمىنئەۋە بى ئەۋەى خراب بېئت، ئەگەر ھەرچ كەسئىكى تر لە ئىمە ئەو ئاۋە بۇ

ماوهی چهند پروژیکتی کهم کو بکاتهوه، ئەوا خراپ ده‌بیت و تیکده‌چیت ، خوای گه‌وره ده‌فه رمو‌بت:

(وَمَا أَنْتُمْ لَهُ بِخَازِنِينَ).

٤- پاش به هه‌لمبوونی، ئاو له ئاسماندا چر ده‌بیته‌وه له شیوه‌ی هه‌وردادو با پرولی پیتینه‌ری ئەو هه‌ورانە ده‌بینیت، خوای گه‌وره ده‌فه‌رمو‌بت:

(وَأَرْسَلْنَا الرِّيَّاحَ لَوَاقِحَ). (ئیمه بای پیتینه‌رمان ناردووه).

٥- قورئانی پیروز باسی له هه‌وره به‌رزو که‌له‌که‌بووه‌کان کردووه، که ئەم هه‌ورانە له بارانی به‌خوور و به‌فرو سه‌رما به‌رپرسن، خوای گه‌وره ده‌فه‌رمو‌بت:

(أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يَرْزُقُنَا سَحَابًا ثُمَّ يُؤَلِّفُ بَيْنَهُ ثُمَّ يَجْعَلُهُ رُكَّامًا فَتَرَى الْوَدْقَ يَخْرُجُ مِنْ خِلَالِهِ وَيُنزِلُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ جِبَالٍ فِيهَا مِنْ بَرَدٍ فَيُصِيبُ بِهِ مَنْ يَشَاءُ وَيَصْرِفُهُ عَنِ مَنْ يَشَاءُ يَكَادُ سَنَا بَرْقِهِ يَذْهَبُ بِالْأَبْصَارِ) [النور: ٤٣].

واته: ئایا نابین، که بنگومان خوا به ئارامی و شینه‌یی هه‌وره‌کان به ئاسماندا ده‌بات دواپی به‌یه‌که‌وه په‌یوه‌ستیانده‌کات، ئەوسا که‌له‌که‌یان ده‌کات له‌سه‌ر یه‌ک، ئینجا ده‌بینیت له توپی ئەو هه‌ورانەوه که وه‌ک و کپو وان، باران و تهرزه ده‌بارت، جا له سوودی ئەو بارانە به هه‌رکه‌س خوا بیه‌و‌بت خپرو به‌ره‌کەت ده‌به‌خشیت، هه‌ر که‌سیش، که بیه‌و‌بت لپی دوور ده‌خاته‌وه (هه‌وره بروسکه‌کان ئەوه‌نده به‌هیزن) خه‌ریکه بریسکه‌که‌یان بینایی چاوان ده‌بات.

ئەم ئایه‌تانه له ئایه‌ته‌کانی موعجیزه زانستییه‌کانن، که زانیاری وردیان ده‌بارە‌ی ئەندازە‌ی پیکهاتنی هه‌وره‌کان و تهرزه و سه‌رما تیدا‌یه.

٦- ئەو ئاوه‌ی، که دیته خواره‌وه به‌زیاده‌ناچیت، به‌لکو له ژر زه‌ویدا کۆده‌کریته‌وه‌و خه‌زنده‌کریت، پاشان به‌شیوه‌ی کانی‌و‌ی شیرین دیته ده‌ره‌وه، به‌مشینه‌یه‌ش ژبان به‌رده‌وامده‌بیت، خوای گه‌وره ده‌فه‌رمو‌بت:

(أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَسَلَكَهُ يَنَابِيعَ فِي الْأَرْضِ ثُمَّ يُخْرِجُ بِهِ زَرْعًا مُخْتَلِفًا أَلْوَانُهُ ثُمَّ يَهِيحُ فَتَرَاهُ مُصْفَرًّا ثُمَّ يَجْعَلُهُ حُطَامًا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَذِكْرًا لِأُولِي الْأَلْبَابِ) [الزمر: ٢١].

(ئايا نەتبىيۈە و سەرنجىت نەداۋە، كە ھەر خوا لە ئاسمانەۋە باران دەبارىنىت ، لەۋە و دوا لە ناۋ ناخى زەۋىدا كۆيدەكاتەۋە، پاشان بەشىۋەى كارىزوكانى دەرىدەھىنىت، ئەۋسا ھەر بەۋ ئاۋە كشتوكالى ھەمە جۆرۋ ھەمەرەنگ دەروئىنىت، ئىنجا دە بىنىت ووشكەدەبىت وزەرد ھەلدەگەرپت، پاشان دەيخات و وردو خاشىدەكات، جا بەراستى ئا لەۋشتانەدا يادەۋەرى وبادخستەۋە ھەيە بۆكەسانى ژىرو ھۆشمەند).

سەرنجىدەن، ئەگەر سەۋزايى و كشتوكال نەگۆرپت بۆرەنگى زەردو وشك نەبىت و نەبىتە چىلكەو چەۋپل، ئەگەر ھەر بەسەۋزىيى بەمايەتەۋە، ئەۋا سۈرى پروۋەك تازە نەدەبوۋەۋە نەماندەتۋانى سوود لەۋ چىلكەو چەۋپلە ۋەربىگىن، كە لە ھەزاران سالە دەگۆرپت بۆ پترۇل!!!!.

۷- زاناكان دەلپن ھەموو ئەم پرۆسانە بەپىيى كۆمەلە ياساپەكى فىزىۋى وزۆر رىكخراۋو نەگۆر دەبىت. خوا دەفەرمۋىت:

(وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً يَفْقَدَرُ فَأَسْكَنَاهُ فِي الْأَرْضِ وَإِنَّا عَلَىٰ ذَهَابٍ بِهٖ لَفَادِرُونَ)
[المؤمنون: ۱۸].

(ھەر ئىمە لە ئاسمانەۋە بەگۆپرەى ئەندازەۋ نەخشەيەكى دىيارىكراۋ بارانمان باراندوۋە و ئىنجا لە ناخى زەۋىدا جىگىرمان كردوۋە، بىنگومان ئىمە بە چەندەھا شىۋە دەتۋانىن ئەۋ ئاۋە لە ناۋ بەرىن و ئەۋ سەرجاۋانە ووشكەبەىن) پروانە وشەى(يَقْدَرُ)، كە مەبەست لىي رىكخستەنە.

۸- گىرنگىننە بەشى سۈرى ئاۋ، ئەۋەيە، كە لە ناۋچەيەكدا پروۋدەدات پىي دەگۆ تىت رىزگە (ئە و شوپنەى پروۋبارەكان لىۋەى دەرژنە دەرىا كانەۋە). خواى گەۋرە دەفەرمۋىت:

(وَهُوَ الَّذِي مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ هَذَا عَذْبٌ فُرَاتٌ وَهَذَا مِلْحٌ أُجَاجٌ وَجَعَلَ بَيْنَهُمَا بَرْزَخًا وَحِجْرًا مَّحْجُورًا) [الفرقان: ۵۳].

ۋاتە: ئەۋ (خوا) زاتىكە دوو دەرىا (ئاۋ) ى بەرەلآ كردوۋە لەپال يەكدا ئەمەيان شىرىن و سازگارە (ئاۋى پروۋبار و كانىاۋە) ئەۋى تىران زۆر سوپىر و تال و تفتە (ئاۋى دەرىاكانە) ۋە لە نىۋان ئەۋ دوو (ئاۋە) دا بەرەستىكى داناۋە و بەرگى كەرىكى ئەستور (تا ئەۋ دوو ئاۋە تىكەل بەيەك) نەبن.

ئەگەر پروبارەكان نەپزئەنە دەرياکانەو، ئەوا دەرياکان وشکدەبن ، وەك ئەوہی ، لە دەريای (ئارال)دا پروویدا، کە دوو پروواری تیدەرژا، بەلام بە ھۆی دەستتێوہردانی مروّفەو، ریزەوی پروبارەکانیان گۆری، ئەو کاتە دەرياکە وشکبوو.

۹- زاناکان دەلین، کە شاخەکان رۆلێکی زیندوویان لە بارانبارین و پیکھاتنی ھەورو پاکژ کردنەوہی ئاودا ھەپە. خودای گەورە دەفەرمووت:

(وَجَعَلْنَا فِيهَا رَوَاسِيَّ شَامِخَاتٍ وَأَسْقَيْنَاكُمْ مَاءً فُرَاتًا) [المرسلات: ۲۷].

واتە: ھەروہا لە سە ر گۆی زەوی کێوی لوتکە بلندمان دامەزراندووہ و ئاوی سازگارمان پێشکەشکردوون بۆ خواردنەوہ.

لەم ئایەتەدا پەيوەندییەکی ئاشکرا لە نیوان شاخەکان و ئاوی شیریندا ھەپە.

ئازیزانم ئەم ئایەتانە، لە سەردەمیکدا نیراوانەتە خواریوہ، خەلکانێک ھەبوون باوہریان وابووہ، کەچەند خواپەك بۆ بارانبارین، بۆ ھەورەگرمە ھەپەو خواپەك بۆ ھەورە بروسکە ھەپەو پێی دەگوتریت زیۆس ھتد....لەو سەردەمەدا ھیچ جوړە بێرکردنەوہیەکی زانستی نەبوو.

ئەم ئایەتانە زیاتر لە ۱۴۰۰ سأل بەر لە ئیستا نیراوانەتە خواریوہو تیاپاندا باسێکی تەواوی سوری ئا و کراوہ، کە تەنھا کەمتر لە ۱۰۰ سألە ئەم راستییانە لەلایەن رۆژئاواییەکانەوہ زانراون! ئایا ئەمە بەلگەي ئەوہ نییە، کە قورئان پەرتووکی خودای تاک و تەنھایە؟.

سەرچاوەکان:

۱- أسرار الماء في القرآن الكريم، د/ حسني حمدان الدسوقي حمامة.

۲- الماء الطهور والماء الفرات والماء الأجاج، المهندس عبد الدائم الكحيل.